

opr. H. Droschuk. 198

ul 2007

recepta

FUNDACJA GENERALNEJ ELŻBIETY ZAWACKIEJ

Ar. 141-100485-65 22 186
ul. Pomorska 100-11 Krajowej
Krajowej Elżbiety Zawackiej

ul. Pomorska 100-11, 00485-65 22 186
ul. Pomorska 100-11, 00485-65 22 186
ul. Pomorska 100-11, 00485-65 22 186

KRS 00000 41692
REGON 870502736
ul. Pomorska 100-11, 00485-65 22 186

siostra:

Wiśniewska Elżbieta

Sopot

**Brodnica
terror '39
+ Leszczyńska Jadwiga.
UK: 552/552 Pom.**

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI

Leszczyńskiego Jaskółce
T: L: 552/552 Pom.
Brodnice terror

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja właściwa

k. 1 s. 1-2

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —

I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”): —

III/1 – dot. rodziny relatora —

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939–1945) —

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – Inne... —

IV. Korespondencja

1) *E. Wiśniewskiej z*
g. Zawacha,

k. 4 s. 1-8

V. Wypisy ze źródeł (tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”) *k. 3*

w. Fotografia — brak

I./1. Relacja - Leszczyńska Jadwiga:

- relacja E. Kisińskiej o ciężkiej
siostrze Jadwidze Leszczyńskiej
(mps 2 5. 10. 1983r.)

№. 1 s. 1-2

1. Rel. 558/ka

I N F O R M A C J A

^{Brodnicze}
dot. Jadwigi Leszczyńskiej, złożona przez Halinę Elżbietę Wiśniewską,
siostrę w/w, zamieszkałą w Sopocie

Jadwiga Maria Leszczyńska urodziła się 17 marca 1917r. z rodziców
Szczepana i Leokadii Mieczkowskich. Była absolwentką prywatnego gimna-
zjum w Brodnicy, gdzie zamieszkiwała również w 1939 roku. Aresztowana
w nocy z 17 na 18 października 1939 osadzona została w więzieniu w
Brodnicy. Tego samego dnia Niemcy rostrzelali w lesie w Skrwilnie ojca
Szczepana. Po 2 dniach Niemcy wywieźli ją z Brodnicy i przetrzymywali
kolejno w Fordonie, Bydgoszczy, Inowrocławiu i.....ślad po niej zginął.
Matka jeździła na rowerze od więzienia do więzienia, nigdzie jednak nie
odnalazła śladu. Nie pomogły również ciągłe poszukiwania po wojnie.
Dopiero zeznania nauczycielki z Torunia złożone przed sędzią z Okrę-
gowej Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich w Bydgoszczy /Ok-By-Ds.
52/67, tom III, karty 475-476/ naprowadził na jej ślad. Z wymienionych
zeznań pani Dahlke wynika, że siostra moja Jadwiga przebywała w
Forcie VII w Toruniu. 30 października 39 r. w godzinach rannych wszedł
do celi komendant Strauss w towarzystwie członków Selbstschutzu, zabra-
no 8 osób a wśród nich moją siostrę Jadwigę Leszczyńską i odwieziono
krytym samochodem prawdopodobnie do pobliskiego lasu Barbarka, gdzie
odbywały się egzekucje. Nazwisko siostry znajduje się w wykazie zamordowanych w
Brbarce opublikowanym w broszurze pt. "Niemy Świadek" str.131, opra-
cowanej przez T.Jaszowskiego i Cz.Sobeckiego przy współudziale Okr.
Komisji Badania Zbrodni Hitlerowskich a wydanej przez Kujawsko-Pomorskie
Towarzystwo Kulturalne w Bydgoszczy w 1971 roku.

Siostra moja była gorącą patriotką ale nie zdążyła wystąpić aktyw-
nie w walce z Niemcami, ponieważ prawie natychmiast po wejściu Niemców
została przez nich aresztowana i zamordowana jako potencjalny przeciwnik.

Zachowania mej siostry przed wybuchem wojny jak udział w różnego rodzaju wystąpieniach patriotycznych i antyniemieckich, przynależność wraz z ojcem do Związku Zachodniego itp. dobitnie świadczyły o jej patriotycznej postawie i wrogości do Niemców. To prawdopodobnie spowodowało, że znalazła się łącznie z ojcem na niemieckich listach proskrypcyjnych a rezultat - kilkakrotne rewizje w domu łącznie z rozkopywaniem w piwnicy, aresztowanie i zamordowanie.

Sopot, dnia 5 października 1983 r.

Halina Wiśniewska

IV/ Korespondencja brzojca:
- 11

- list E. Wisniewskiej (siostry
J. Leszczyńskiej) do E. Zawackiej
(rhaps z 18.06.1983 r.) i k. 4 s. 1-8
z 4. 10. 1983

Sopot, 18. 06. 83.

1.

Droga Pauli,

moja przyjaciółka Zimka Daniluk
powiedziała mi, iż Pauli rajcuje się
kompletowaniem dworku o kobietach,
które zginęły z rąk hitlerowskich
zbrojów. Pragnęłabym opowiedzieć
Pauli o mej Siostrze, która została
zabita 16 października 1939,
w Brodnie (wówczas w ówczesnym
miasteczku jej losu drżki sennu, że
pojechała do Torunia na 2 dni, potem
uległa tam. Przeważała tam
naukami w Racławicach Województwa
śląskich. Ojca namgo zastrelili a matkę
zabijali w lesie). Młodość spędziła
pośród miemiej nie dłużej podaj, gdzie
wyrzucano śmieci, a wzięli ją w drugi
dnie, przez krótki okres a następnie
przejechała 2 dni w Brodnie, Fordo-
nie, w Inowrocławiu, Bydgoszcz i
Toruniu 3 dni, blama jeździła na
torach jej śladem z państwami
między, nie odnalazła jej. Umiała

niekiedy z rękami i cępkami. Ja z drzewami
małymi staciami przekształcającymi drzewa
pomocą ludzi i zwierząt, za którego
wystąpiam z nami w Bactariach.
Siostry kuchaliskiej ciagle, również
ty nasencowej z oflagu ujęci po-
szczulivania. Nie było śladu. Po wojnie
co jaliś czas pisatam do PCU z D. w.
Jalies 3 lata temu dostajam pismo,
ze hoiung poszczulivania, bo nie
ma śladu i... „odsytamuy rdziscia”.
(naturalnie nie przystano do tej pary.)
Dla tego Paeria zamierzam tym opo-
wiadaniem? Gdzie zamierzam uodric o
tym, stary mi przed sercem wreszcie
mnie potworze cępkami, i nie mogę
się postrzymać, by nie wyłać wresz-
tego, co na sercu. Przekazam Paeria
Poceni Paeria ma umosko talich
wynureu.
Pim, gdzie przekształbier, by Paeria
umiscita umiscita z woiem
spisic imi i nasidlo mej siostry
i tej ludzkiej cępkami.
Poceni daem sa rozadke z wydar.

Michle V. F. W. II wojna światowa 3

Terror Hitlerowski w Polsce.

w artykule: Naukowe minimal w krótkiej
opracowaniu str. 58-59. Są to referencje eme-
ntowanej naukowo z Torunia, p. Łucji
Dahlke i siostrze w Oleszowej. Naukowe
Badania zbrodni Hitlerowskiej w Bydgo-
sławiu. Pani Dahlke wymaga narodzi-
mej siostry Jadwigi Leszczyńskiej z Brod-
nicy. Mówi, iż 30. X. 39. wyjechała z jej celi
& kobiet, które zostały rozstrzelane w
podtorcenijskim lesie Barbaszka.

Również Kufarsko. Państwowe Towarzystwo
Wydawnicze w 1971 r. wydało broszurę
imięni siostry, w której podano spis
osób zamordowanych w Barbaszku, na
str. 131 jest nazwisko Jadwigi Leszczyńskiej
z Brodnicy. W referencjach p. Dahlke
jest błąd, siostra moja nie była letan-
cowa. Ilustracja niemiecka z Brod-
nicy i torpeda oraz jako powołanie
medyczne u adwokata.

Jeśli będą potrzebne listy w sprawie
de Pani, bez podać więcej danych,

Wtalire dciatalabeyu spodobace
militobe domu dafeyace meij kuryu
li Antoinny Betent z Mortara.
Siostra moja Jadwiga Maria ut. 12.03
1917. absolwentka gimn. reallcego
w Brodowicy, zastala asertowana
w nowy z 16 na 17 paicznymie 39.
w Niemciami, w litobeyu spata tylla
z² matycaj Brcim. Rodice mieli
dwoje niemkani pod Brodowicq
w Skowilnie, tam asertowano i
zastreleno Ojca. Zamordowano
wedlug zeznania p. Dalille 30.X.39,
Preptanam za dnos w liwie, jestem
podezwodana. Cystnie przjadq,
by podai inne domu czq odporu-
dniu na Pami pylecie a talre
pupiuu pociu doliumenty i
pamiatki, litore cystnie oddam
do jaliu izby pamiu.

Z gtebalim racumliem
dla podpistejo puz Pamiu Hude
Halina Uruska

Halina Uruska, 81771 Sopot.

Szanowna i Droga Pani! ^{Sopot, 4. 10. 83} 5.
Przepraszam, że tak powoli zatawiam
tak ważne i wielkie sprawy. Zaczęłam
mając się: moja utrudna córka, miesz-
ka z rodzicami w Kopenhodze (na 4 lata),
ma dwoje małych sześcioro-
latków (3 i 4 lata), podrocznik je ma na
2 letnie miesiące, w przesłaniu od-
wołania je, a pobyt mój "nieco"
przedłuża się, gdyż "lubię" pła-
kać na każde wspomnienie o
moim wyjeździe. Proszę, więc doko-
nać załatwić. Dopiero wrócę do sprawy
mojej Siostry. Wypręłam drżącą
ręką o bliź. Złoty sobie spra-
w, że to niewiele, lecz upłyło
tych lat, wiele ludzi odeszło na
zawsze. Wskutek wysiedlenia (w 1940)
nie mam żadnych papierów, wola-
tek, karty nasz dom i rodziców
rozleciały się jak domek z kart

Ojciec, Matka i najstarsza Siostra 6
odszli, zostatacni ja z matkami
braciami, uczniatami wydzialu
ich, uczyli itd. Dzielni odpowiedzialni
uczniowie z Kactawic, gdzie tam
nas losy wreczily, uratowalacni ty
mniej wazna cześć rodzicy.

Bratami udzial w wielu akcjach
dla dobra rodziny a talerz ponad
3 lata uciatatam sie zycie
w tajnym nauczaniu.

Alle meine o mnie, prepraszam,
taka nasza, mnie i klivac' i
"wspomnieci." Prepraszam!

"Ad rem! A wiec posyłam Państwu
dane o mej Siostrze, siewiele.

Zdjecia przesle w nastepujacym
listie, musze zrobic odbitek.

A teraz o propos mej kuzynki
Toli Berent. Podaję tylko

to, co materialaby sprowadzić. 7.
Konsultowatam się również z jej
bratem mienliaczynem w Działdo-
wie. Ojciec: Antonina Berent
urodzona się 13 czerwca 1917 r.
matka - Marianna ^{w Mostowie} z domu
Mieczkowska (to siostra, mej mamy)
porośnięta dawnie są prowadzić w jej
brata. Ja o jej okupacyjnej
działalności wiem niewiele, gdyż
jał wspominałam mienliaczynem
pod Kichowem w Racławicach.
Jeżeli chodzi o Kombatantki Brod-
nickie: bądź mogła podać fraclę
dodatkowych wieści w porośniętych
listopada. Pojacie tam proste z
Totunia Wsrepskiej S'wiszki.
Pierwszy raz dojechało w Dzielę
Zadusny porośnięty na miejscu
stacji mej siostry.
Ojciec mój leży we wspomnieniu.

8
grobie v Repninie. V tomto roku 8
rych odzrechl groby ai v urbe-
redh mnejsoviciach.

O, statnie nie v nabatke o Antani-
nie Berent nie rozpravu o
jej tragicku smerti. Moze to Pavi
gdus lei kedie moza odustovai.

V obteie nej obupacnej dratal-
nosti ukryva sa v grudni 1944.

zpadla do domu na Vigilie, zlaty
Milicy i zvyreli do vizuena do
Mavy. Znepokli vityos v monene
ucierli vyprovadili na dridrimie
zryemny i znepokli vityos.

Moz lei, zatali poracarrate. Nastupno
dena brat jej pojedat do Mavy,
malat ja, zamaruata se z ozy-
mi vlyoma. Kleracy. Tali dopadla ja
kuda zocryacy. Talu prupriam
na vone, ley v domu vovutric, uto-
rye do trumny i pochovai sea
cimentom v s rpeuslem. ley obol
vrelu innych patbycentov. Odrediau
te groby, gdy tylio jestem v tyh stroach
Preptanam, vrpisatam ut.

P.S. Zveta Danulu vyechada na 3 mesace
do cotelu v Parizu. Zepnam Danu, catujac galyco
Pavi dnoie tce, z Pjicaj e Pavi
fene

K: 552/552 Jan. Brodnice

Leszczyńska Jadwiga
Karty informacyjne
k. 3

Nr: 2. 552/Pol. Brodzicy
3 term
1

4⁺ Leszczyńska Jadwiga 5
 Marie

6 7

8 Szepean Leokadia 9 ur. 17.03.1917r.
 zd. Mieczkowska

10. Siostra Wiśniewska Elżb. 11. Zm. 27 w 1P-10. 1939r.
 zemu. Sopot,

12. Halina Filipowska
 02-441 Warszawa - Stoczek
 ul. pp. Waczyńskich

R. 552/Pe

Porcelania
kurs

2

Lenorymske Zofia Jaelwga Maria

mf. 206 Dahlke Inga z Tornma
i list miosty Habny Wismuistany

Dalikka m formuje, ze skobata jakoby rozstro-
lane w Barbawce 30 \times 39

1939 ^{zade} mkonwita gimn. w Brodniey, rozpocyna prac
jako powstajace wydawanie m adwokata

nr. 17.03.1917

awent. 16 \times 1939 12 dni w Brodniey, Fordonie, Un-
mroctaru, Bydgoniu, Toruni - 3 dni

ELŻBIETY

R. 552 Pom

Brodnia
terror

3

+ Leszczyńska Jadwiga Maria

ARCHIWUM
552 / Tom.
X-1983

ul. Winiarska Elżbieta
Sopot,
~~Filipkowska:
ul. Warszawa-Włochy
p. Kaczyńskich~~

Brookline

ft

Leszczyńska Jadwiga Maria

Leśzczyńska Jodwiga

